

ТЕМА Велика буква в назвах міст, сіл, річок.

Мета: Ознайомити учнів з написанням слів з великої букви назви міст, сіл, вулиць, річок ; розвивати мовленнєві компетентності; вчити знаходити назви у тексті і пояснювати їхнє написання; збагачувати словник дітей; розвивати зв'язне мовлення, вміння працювати з книгою, робити висновки; виховувати любов до рідного краю, бажання вчитися.

Обладнання: мультимедійна презентація «Велика буква у назвах держав, міст, сіл, річок», надрукована тема уроку, роздаткові картки «Карта України», позначки балів для оцінювання роботи учнів, словничок, словникові слова, роздаткові картки з вправами «Велика буква у назвах держав, міст, сіл, річок», диференційовані картки з домашнім завданням.

Тип уроку. Комбінований.

Хід уроку

I.ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Привітання і позитивне налаштування учнів на роботу.

Доброго дня, шановні учні! Сідайте, будь ласка. Ви звернули увагу, що сьогодні до нас на урок завітало багато гостей. Але почувайте себе зручно, комфортно і без хвилювань. Ви молодці і у нас з вами все вийде на відмінно.

Під час уроку мені хотілося б побачити у вас те, що часом буває непомітним:

- * сміливість – у скромних;
- * комунікабельність – у мовчазних;
- * рішучість – у невпевнених;
- * але жагу до знань хотіла б побачити у кожному з вас.

Створення навчальної ситуації успіху

Всі почули ви дзвінок,

починається урок.

Станьте, діти, всі рівненько,

порівняємось гарненько,

ви до мене посміхніться,

і на друга подивіться.

Привітаємо гостей:

– Добрий день вам! Добрий день!

Девізом нашого уроку:

Не просто слухати, а чути.

Не просто дивитися, а бачити.

Не просто відповідати, а міркувати.

Дружно, плідно працювати.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Є цікавого багато,

тож потрібно поспішати .

Хтось стукає у двері, але чомусь не вагається зайти... Зараз побачимо, хто там... *(викладач виходить за двері, повертається у кабінет із поштовою скринькою)*

Щойно на нашу з вами адресу надійшла загадкова скринька, у якій є лист-звернення:

А я скринька-чарівниця,

У мені – ключ до зірок,

Вам відкрию таємницю,

Як закінчиться урок!

Приємно, що в кінці уроку нас із вами чекає сюрпризний момент.

Проте тут ще написано: «Одягніть білий капелюх».

Що ж давайте уявно одягнемо перший капелюх білого кольору, який закодований під назвою – «інформація». Одягнувши білі капелюхи, ми маємо з вами згадати орфограми написання слів з великої букви.

Гра „Спіймай слово”

Інструктаж.

– Якщо ви почуєте слово, яке є власною назвою плесніть в долоні, а якщо загальною назвою – зробіть ліхтарик.

Вчитель говорить слова:

– Ворота, дівчинка, Оріся, Марина, хлопчик, Михайлик, Тарасик, дідусь, Олесь, Степан, мама, Оксана, тато, Олексій.

(Діти плескають в долоні коли чують Оріся, Марина, Михайлик, Тарасик, Олесь, Степан, Оксана, Олексій.)

(відповіді дітей)

Молодці, білі капелюшки відмінно надихають вас на роботу.

Тема ця хоч не проста та для нас цікава,

будуть в ній нові слова буде і забава.

І в скарбничку мовну цю, поки вивчимо тему –

мовних скарбів пребагато ми з вами зберемо.

Мотивація навчальної діяльності учнів

-Доповни речення

Моє село має назву....

Біля мого села протікає річка...

1.Робота в парах «Утвори словосполучення і поясни вживання орфограм»

Слова для карток:

ріка,Дніпро,село,Яблунівка,корова,Зірка,котик,Мурчик,дівчинка
марійка,учителька, Марія Василівна.

— Як пишуться імена людей?

—

— Як пишуться клички тварин?

— Які ще слова в українській мові пишуться з великої букви?

2. Вправа «Асоціативний кущ»

БАТЬКІВЩИНА

— Як пишеться слово Батьківщина?

II. Оголошення теми та мети уроку.

Вам відома орфограма «Велика буква в словах»,яка вказує на власні назви.

До власних назв відносимо географічні назви,тобто назви міст,сіл,річок,країн.

2. Каліграфічна хвилинка

. Урок продовжимо без зупинки

з каліграфічної хвилинки.

Ба ть щи Батьківщина

Неповторна і єдина наша Батьківщина.

3.Звуковий аналіз слова Батьківщина(11б,11зв.)

-Чому?

III. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Робота за таблицею

держави	
міста	
села	
річки	
моря	
Назви вулиць	

— Розгляньте таблицю. Прочитайте її. Який висновок ви можете зробити?

— Чому слова лівого стовпчика написані з малої букви, а правого — з великої? (Тому що в лівому стовпчику — загальні назви, а в правому — власні, тобто їх імена.)

— Який висновок можна зробити? (Назви міст, сіл, морів, річок, держав пишуться з великої букви.)

І це дозволяє нам уявно одягти другий капелюшок жовтого кольору, (який закодований під назвою «логічний позитив».

Одягнувши **жовтий** капелюшок, ми маємо зрозуміти, скільки користі нам дають знання про написання географічних назв.

Для чого нам потрібні ці знання?

Хочу поцікавитися у вас, а яка ж нам користь від того, що ми вміємо правильно писати ці слова?

2. Робота за підручником (с. 83-84)

. Дослідження карти України.

- Сьогодні я запрошую вас у подорож по рідній землі. Для цього використаємо карту України. Дослідимо, які міста і річки

знаходяться на території нашої держави.

Вправа 1

— Сьогодні ми побуваємо в різних куточках нашої Батьківщини.

— Погляньте на мапу. Знайдіть на ній своєрідне місто.

— Прочитайте вірш.

— Зверніть увагу на слова, підкреслені однією рисою.

Це назви міст України. З якої букви пишуться ці слова?

Спишіть їх за зразком. Підкресліть велику букву.

Метод «Інтерв'ю».

Запитання учням:

- Для чого ми будемо вивчати вживання великої букви?
Продовжить моє речення: « Я вважаю, що цю тему слід вивчати для того, щоб..... (... знати назви держав; назви річок, міст, сіл України.)
- (..... знати правопис даних слів.)
(.....бути грамотними.)

Лінгвістичне застереження.

Люди часто не помічають того, наскільки щедра наша земля і яка могутня сила закладена у малесенькому шматочку ґрунту.

Шановні учні, з яким кольором у вас асоціюється земля (ґрунт)?

Правильно, з чорним кольором. Тож уявно одягнемо чорні капелюхи і спізнаємо, що закодував у собі цей капелюх під назвою «застереження».

Одягнувши чорні капелюхи, ми маємо визначити для себе, що є негативного у тому, якщо ми не володітимемо знаннями української мови?

Які ж негативні сторони незнання нашої мови?

Слід вивчати нашу українську калинову мову, яку слід берегти, пишатися, завжди пам'ятаючи про її значення, про її рятівну і цілющу силу. Адже наша мова така ж барвиста і квітуча як весна.

Вправа 2

— Які гори України ми подолали? Ці слова підкреслені двома рисками. З якої букви написані ці слова? Спишіть за зразком.

Заучування правила

Назви міст, сіл, річок, морів і гір пишуться з великої букви.

Тож наступний капелюх – зелений – кольору весни, одягнувши уявно, ми разом із вами полинемо у світ креативності та творчості. Девізом цієї вправи стануть слова української письменниці Ірини Вільде, які слугують нам сьогодні епіграфом до уроку: *Слова – це кольорові камінці, мало їх назбирати – треба ще навчитися з них узори*

3. Фізкультхвилинка

IV. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

1. Робота за підручником.(с.83-84)

Вправа 3

— Прочитайте речення із вправи 1, у якому йдеться про могилу Тараса Григоровича Шевченка. У якому місті вона знаходиться? Спишіть це речення.

червоний

Червоне – то любов», співається у пісні «Два кольори». (слайд 50)
Червоний капелюх, який ми зараз уявно одягаємо, говорить, що любов – найглибша річ, яку людина може здобути у своєму житті.

Т.Г.Шевченко дуже любив свою Україну та українську мову.

Але до палкої любові потрібно ще й додати знання. Адже знати як правильно...

Вправа 4

— Прочитайте лист хлопчика, який хоче з вами познайомитися.

— Випишіть підкреслені слова. Поясніть правопис.

2. Робота в парах

— Попрацюйте в парах. Прочитайте діалог в особах. Придумайте початок і кінцівку тексту.

— Чого ти плачеш, хлопчику?

— Я загубився.

— А чий ти?

— Татків.

— А на якій вулиці ти живеш?

— На нашій.

— Чи знаєте ви назву свого міста (села), своєї вулиці, номер будинку і квартири? Назвіть свою адресу.

— Давайте запишемо адресу нашої школи (запис адреси в зошитах, один

учень працює біля дошки).

3. Робота в групах

Дніпро — довга, могутня річка. Вона протікає через Росію, Білорусь, Україну. В Дніпро впадають з двох боків малі й великі річки: Десна, Прип'ять, Ірпінь, Тетерів, Рось, Сула, Псьол.

На берегах Дніпра розташовані такі міста: Київ, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Херсон, Черкаси, Дніпродзержинськ, Кременчук, Канів.

Завдання

1-ша група. Виписати назви річок.

2-га група. Виписати назви міст.

жовтий «Мовні обжинки»

Тож обжинками наших знань стане вибірковий диктант.
(що зрозуміли)

4. Вибірковий диктант

— Випишіть власні назви. З якої букви вони пишуться?

(Учні виконують завдання в зошиті, один учень працює біля дошки.)

Індійський океан названо так, бо води його омивають береги Індії. Саме Індію шукав Колумб, коли відкрив Америку. Великий мореплавець був упевнений, що він дістався до Індії. Довгий час Америку називали Західною Індією. (В. Уткін)

V. ПІДСУМОК УРОКУ

Одягаємо останній капелюшок — синього кольору, який закодований під назвою «Узагальнення досягнутого».

1. Інтерактивна гра «Мікрофон»

- Сьогодні в нас був незвичайний урок, який подарував нам багато нової

інформації, нових знань. Хотілося б вислухати ваші думки, і в цьому допоможе нам мікрофон.

Закінчи речення...

Я дізнався, що

Я запам'ятав, що ...

Мені було цікаво ...

.Завершити « Асоціативний куц», розпочатий на попередньому уроці.

імена прізвища по – батькові

назви вулиць велика буква назви міст

назви держав назви річок назви сіл

– Буква до букви і виникло слово.

Слово до слова – звучить рідна мова.

– Діти, що за слова потрапили до нашої скарбнички?

– З якої букви пишуться власні назви річок, сіл, міст, вулиць?

Що нового дізналися на сьогоднішньому уроці?

— Як пишуться назви міст, сіл, річок, морів, гір?

І завершуючи урок, хочу сказати вам такі слова-побажання:

Є поміж нас багаті й бідні,

Кому що треба, доля не пита.

Та є дві речі, всім нам так потрібні:

У світі – мир, а в душах – доброта.

Ходіть до щирих друзів в гості,

Образи грішникам простіть.

Позбудьтеся заздрості і злості!

Любіть любов! Життя любіть!

Усім присутнім зичу гарного сонячного дня.

Дякую за увагу! До побачення!

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

С. 84. Запишіть свою адресу, адресу вашого друга (подруги).

Записати подані словосполучення без помилок, пригадавши правила написання власних та загальних назв.

ЧОРНЕ МОРЕ, ПИСЬМЕННИК ОСТАП ВИШНЯ, ВУЛИЦЯ СУМСЬКА,
ГОРИ КАРПАТИ, РІКА ДОНЕЦЬ, МІСТО ТЕРНОПІЛЬ, ПЛАНЕТА
ЗЕМЛЯ, СУЗІР'Я ТЕРЕЗИ, КОРОВА ЗІРКА, Україна, УКРАЇНЕЦЬ
МАКСИМ ПЕРЕПЕЛИЦЯ, СЕЛО НЕДОГАРКИ, ІТАЛІЯ, ОЗЕРО СВІТЯЗЬ.

Наприклад, як ми запишемо ЧОРНЕ МОРЕ? (Чорне – з великої, море – з маленької.)

Література:

1. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. - К.: Видавничий дім «Освіта», 2011.
2. Сухарєва Л. С. »Сучасний урок в початковій школі». Харків.: Видавнича група «Основа», 2005.
3. «Інтерактивні уроки в початковій школі» .К.: «Шкільний світ», 2007. Упорядн. О. Кондратюк.
4. Одинцова Т., Кодлюк Я. Цікавинки на уроках рідної мови: Пос. для вчителя. – Тернопіль.: Підручники і посібники. : - 2003.

